

Jaarverslag 2006

Sectie Parasitologie

Stichting Kwaliteitsbewaking Medische Laboratoriumdiagnostiek (SKML)

Introductie

De sectie Parasitologie (PAR) van de Stichting Kwaliteitsbewaking Medische Laboratoriumdiagnostiek (SKML) heeft ten doel het bevorderen van de kwaliteit van laboratoriumdiagnostiek op het gebied van de medische parasitologie, inclusief de interpretatie van de waarnemingen en de daaruit voortvloeiende klinische adviezen.

Het programma van de PAR-sectie omvat één rondzending (bloed/darm parasieten), bestaande uit 4 rondes van elk 4 monsters, gebruikelijk 2 bloed en 2 feces.

Deelnemersadministratie, correspondentie van en naar deelnemers, en facturering worden uitgevoerd door het Centraal Facilitair Bureau (CFB) van het SKML.

Verklaring van overige gebruikte afkortingen:

- NVP – Nederlandse Vereniging voor Parasitologie
- SPLD – Stichting Parasitologische Laboratorium Diagnostiek
- NVMM – Nederlandse Vereniging voor Medische Microbiologie
- NVVC – Nederlandse Vereniging voor Klinische Chemie
- AB-SKML – Algemeen Bestuur SKML
- SKMM – Stichting Kwaliteitsbewaking Medische Microbiologie

Aanvang 2006 was het totale aantal deelnemers 96 (102 in 2005): 83 hadden zich ingeschreven voor het volledige SKML parasitologieprogramma (86 in 2005). Daarnaast participeerden er nog 9 alleen in het bloed pakket (11 in 2005) en 4 uitsluitend in het feces pakket (5 in 2005). Er blijft dus sprake van een dalende lijn in het aantal deelnemende laboratoria (109 in 2001). Deze trend wordt ook bij andere SKML secties waargenomen en is voornamelijk te wijten aan een groot aantal fusies van ziekenhuislaboratoria in Nederland. Omdat niet alle deelnemers daadwerkelijk bij iedere ronde een antwoord insturen, kunnen de cijfers van het aantal antwoorden iets fluctueren. De exacte getallen worden per ronde in het evaluatierapport weergegeven.

Functioneren PAR-sectie SKML

De samenstelling van het bestuur van de PAR-sectie was in 2006:

- Dr. L. van Lieshout (Leiden), lid namens NVP, voorzitter, lid AB-SKML, referent
- Dr. P.J.A. Beckers (Nijmegen), lid namens NVP, secretaris, rondzendingscoördinator
- Drs. T. Kortbeek (Bilthoven), lid namens NVP, referent
- Dr. B. Mulder (Enschede), lid namens NVMM, referent
- Drs. W. van Helden (Zoetermeer) lid namens NVVC

In het najaar van 2006 is drs. W. van Helden vervangen door dr. J.J.C.M. van de Leur als lid namens de NVVC. Met uitzondering van dr. Beckers (lid sinds 2005) hebben de drie overige leden van het bestuur officieel zitting sinds de statutaire oprichting van het SKML in 2004. Naar verwachting zal hun lidmaatschap dit jaar wederom met drie jaar worden verlengd.

Adviserende leden:

- Dr. C. Janse (Leiden), uitvoerend penningmeester
- Dr. H. Sluiters (Rotterdam), referent
- Dr. Th. Mank (Haarlem), referent
- Ing. T. Derks (Enschede), referent

Men acht het van belang dat ten minste één van de SKML bestuursleden tevens lid is van het NVP bestuur. Het feit dat Lisette van Lieshout dit jaar, en Theo Mank volgend jaar, het NVP bestuur zullen verlaten, baart zorgen bij beide besturen. Er is duidelijk behoefte aan nieuwe bestuursleden met een actief werkterrein binnen de medische parasitologische laboratorium diagnostiek in Nederland.

Het sectiebestuur kwam in 2006 vier maal bijeen om zowel aspecten van de organisatie te bespreken als inhoudelijke onderdelen van de rondzendingen. Ook in 2006 werd naar volle tevredenheid volgens een jaarplanning gewerkt en kon iedere ronde worden afgesloten voordat er met een nieuwe ronde werd aangevangen.

In het kader van verdere professionalisering is de PAR-sectie begonnen alle procedures omtrent het verzamelen en bewerken van materiaal vast te leggen. Een SOP voor het maken van bloedpreparaten is afgelopen jaar tot stand gekomen en op de website geplaatst. Een SOP voor het verzamelen en bewerken van feces is bijna afgerond.

Samenstellen cases

Zoals gebruikelijk werden per ronde de materialen geselecteerd door het productiecentrum (tevens rondzendingencoördinator) en naar de referenten verstuurd ter beoordeling van de geschiktheid voor rondzending. Het gebruik van gestandaardiseerde referentenrapportages heeft het proces van beoordeling transparanter gemaakt, waarmee de efficiëntie van materiaalselectie verder kon worden vergroot. Materialen met de grootste overeenstemming werden door de sectie geselecteerd. Hoewel de aanvoer van geschikt materiaal een belangrijk punt van aandacht blijft, had de sectie dit jaar voldoende keus om geschikte cases te selecteren. Slechts eenmaal moest achteraf de score worden bijgesteld omdat minder dan 50% van de deelnemers de beoogde parasiet had waargenomen. Meest waarschijnlijk lag dit aan de moeilijkheidsgraad van de parasiet zelf (*B. coli*), aangezien alle referenten deze parasiet in ruim voldoende dichtheid hadden gescoord.

Automatisering

In 2006 heeft de sectie zich, in nauw overleg met het CFB, met veel enthousiasme ingezet voor het proces van automatisering van de inzendingen. In de zomer van 2006 heeft de feitelijke overgang naar QBase plaatsgevonden, en dat heeft, zover bekend bij de sectie, tot geen noemenswaardige problemen geleid bij de deelnemers. Met het in gebruik nemen van QBase zijn de invulformulieren en de papieren mailing geheel komen te vervallen. Ondanks de introductie van QBase blijft de PAR-sectie de SKML pagina van de NVP website gebruiken voor alle SKML gerelateerde informatie en inhoudelijke educatie.

Financiën

Chris Jansen is in 2006 als penningmeester van de NVP/SPLD afgetreden. Gezien zijn enorme kennis, ervaring en inzet op dit gebied is de sectie hem zeer erkentelijk dat hij heeft besloten vooralsnog functioneel te blijven als penningmeester van de PAR-sectie. Zijn taken zijn strikt beperkt tot de financiële aspecten van de sectie. Namens de PAR-sectie neemt hij deel aan het SKML penningmeesteroverleg. In samenspraak met dit overleg, met het CFB en de PAR-sectie, heeft de penningmeester eind 2006 wederom moeten constateren dat de prijs voor deelname, na een eerdere verhoging in 2006, voor 2007 opnieuw verhoogd moet worden, te weten van €540,- naar €560,- (excl. BTW). Deze verhoging is evenals in het vorige jaar het rechtstreekse gevolg van toegenomen kosten bij CFB, in het bijzonder het onderdeel dat betrekking heeft op de automatisering, en van een daling van het aantal deelnemers aan het volledige pakket. De uitgaven van de PAR-sectie zijn ook dit jaar niet gestegen.

Algemeen bestuur SKML

De voorzitter van de sectie is tevens bestuurslid van het AB-SKML, dat in 2006 vier maal bijeen is gekomen. Daarbij is, naast de gebruikelijke afstemming tussen de secties, de nodige aandacht besteed aan de gezamenlijke organisatie, het projectbeheer en de financiën. Inhoudelijk is het beleid ten opzichte van slecht presterende deelnemers uitgebreid bediscussieerd, alsmede daarmee verwante onderwerpen zoals het scoresysteem en de commuteerbaarheid van het verzonden materiaal. Aangaande het hanteren van meer uniforme scoresystemen zijn de verschillende secties in een aparte werkgroep met elkaar in overleg.

Op het gebied van accreditatie van de organisatie moet helaas geconstateerd worden dat er weinig vorderingen zijn gemaakt. Ook vanuit de andere secties blijft er zorg bestaan over de kosten van het CFB.

De voorzitter van de sectie is vanuit haar functie tevens gevraagd deel te nemen aan het bestuur van de SKMM. Deze stichting heeft momenteel echter een weinig actief beleid.

Educatieve activiteiten

Ook in 2006 heeft de sectie zich wederom actief ingezet op het gebied van educatie van en voorlichting aan de deelnemers, zowel wat betreft de SKML-rondzendingen als de medische parasitologie in het algemeen. Deze activiteiten gebeurden steeds in nauw overleg met het NVP/SPLD bestuur.

Alle documentatie aangaande de kwaliteitsrondzendingen werd wederom geplaatst op de website van de Nederlandse Vereniging voor Parasitologie (www.parasitologie.nl) op een locatie besloten voor SKML-deelnemers. Verder bood de website wederom actuele informatie over bijeenkomsten en cursussen, en informatie over nieuwe ontwikkelingen en publicaties op het gebied van de medische parasitologie in Nederland.

In april 2006 is de PAR-sectie SKML betrokken geweest bij de organisatie van een parasitologische sessie binnen de wetenschappelijk voorjaarsvergadering van de NVMM. Het onderwerp was de therapie van parasitaire infecties. De sessie werd uitermate goed bezocht. Naar aanleiding hiervan heeft de sectie besloten om jaarlijks een parasitologisch onderwerp voor deze bijeenkomst aan te dragen.

Sectielid Titia Kortbeek heeft in september 2006 een korte presentatie gehouden bij de bijeenkomst van de NVMM-werkgroep Oost/West voor de deelnemers vanuit de medische microbiologische laboratoria over de inhoudelijke aspecten van de rondzendingen.

De sectie heeft voor het begin van 2007 een deelnemersmiddag gepland waaraan zowel SKML deelnemers met een microbiologische als een klinisch chemische achtergrond kunnen deelnemen. Het is de bedoeling deze bijeenkomst jaarlijks te laten plaatsvinden. Inhoudelijke aspecten van alle rondzendingen van het voorafgaande jaar zullen hier besproken worden.

In 2006 was er geen UK-NEQAS studiedag op het gebied van de parasitologie waaraan leden van de SKML PAR-sectie hebben deelgenomen..

Resultaten van de rondzendingen in 2006

Details per monster

Rondenr	Monsternr	Parasieten	Gem score/ max score	Aantal max scores / aantal inzenders
82 2006-1	A 326	<i>P. vivax</i>	1,9 / 2	83 / 90 89%
	B 327	Geen parasieten gezien	1,9 / 2	86 / 90 95%
	C 328	<i>Echinococcus sp.</i>	2 / 2	84 / 84 100%
	D 329	<i>Leishmania sp</i>	1,6 / 2	52 / 90 58%
83 2006-2	A 330	<i>P. vivax</i>	1,6 / 2	66 / 89 74%
	B 331	<i>Trypanosoma sp.</i>	1,5 / 3	9 / 89 10%
	C 332	<i>Cryptosporidium sp.</i>	1,8 / 2	72 / 82 88%
	D 333	<i>E. histolytica/dispar</i>	2,4 / 3	47 / 82 57%
84 2006-3	A 334	<i>P. falciparum</i>	2,8 / 3	66 / 85 78%
	B 335	<i>P. falciparum</i>	2,7 / 3	65 / 86 76%
	C 336	<i>H.nana, G. lamblia, Cryptosporidium sp</i>	3,3 / 4	62 / 80 78%
	D 337	<i>S. stercoralis, S. mansoni, B. hominis</i>	1,3 / 2	46 / 78 59%
85 2006-4	A 338	<i>P. malariae</i>	1,8 / 2	77 / 88 88%
	B 339	<i>P. falciparum</i>	2,8 / 3	68 / 89 76%
	C 340	<i>A lumbricoides, H.nana Cryptosporidium sp,</i>	5,7 / 6	65 / 81 80%
	D 341	<i>B. coli</i>		28 / 81 vervallen

In deze tabel is, net als in voorafgaande jaren, de gemiddelde score ten opzichte van de maximaal te behalen score weergegeven. Als additionele maat voor de moeilijkheidsgraad per monster is het aantal deelnemers vermeld dat de maximale score behaalde. In de gemiddelde scoreberekening zijn alleen meegenomen de deelnemers die voor het betreffende monster een resultaat hebben ingezonden.

De resultaten van monster D341 werden buiten beschouwing gelaten omdat de meerderheid van de inzenders *Balantidium coli* ondanks de grote afmetingen over het hoofd zag of niet als parasiet herkende. Deze protozoa was in voldoende dichtheid aanwezig en werd door alle referenten waargenomen.

Opvallende resultaten:

- Monster B331 met *Trypanosoma brucei spp.* scoorde laag in verband met de ingewikkelde nomenclatuur. Hoewel 63 deelnemers de parasiet hadden gevonden, haalden slechts 9 inzenders de additionele bonuspunt voor de exacte benaming. De maximale score van slechts 10% voor dit monster, en dus die voor deze ronde, valt daardoor uit de toon. Het feit dat 22 inzenders deze parasiet misten is niet uit deze tabel op te maken maar daarom niet minder belangrijk. De referenten noteerden gemiddeld 10 parasieten per preparaat.
- Monster C328, het cystevocht met haken en protoscolices van *Echinococcus sp.* werd als enige monster door alle inzenders juist beoordeeld.
- Ronde 2006-3 en 2006-4 werden digitaal verwerkt. De automatisering heeft geen merkbare invloed gehad op de kwaliteit en kwantiteit van de ingestuurde resultaten.

Details per ronde

Aantal deelnemers met maximale totaal-scores per ronde, gesplitst naar type deelnemer								
Rondennummer \ Type deelnemer	2006-1		2006-2		2006-3		2006-4	
Totaal pakket	40/78	51%	3/79	4%	25/74	34%	41/75	55%
Alleen bloedmonsters	9/11	82%	0/13	0%	7/13	54%	10/13	77%
Alleen fecesmonsters	5/7	71%	3/6	50%	3/7	43%	3/5	60%
Totaal	54/96	56%	6/95	6%	35/94	37%	55/94	58%

De rondes 2006-1 en 2006-4 geven hoge percentages maximaal scorende inzenders: 56% en 58%; dat is hoog in vergelijking met het voorafgaande jaar toen rond de 40% de trend was.

De lage score van ronde 2006-2 is te wijten aan de *Trypanosoma brucei* spp.

Ook dit jaar zijn de resultaten van de inzenders die alleen de bloedpreparaten beoordelen gemiddeld beter dan die van de overige deelnemers. In fecesmonsters is de kans om een of meerdere parasieten te missen groter dan in de SKML bloedmonsters waar menginfecties nog niet zijn voorgekomen.

Daarbij is er in feces sprake van een veel grotere range aan mogelijke species.

Totaal overzicht : voldoende en goed scorende deelnemers

	Score voldoende (≥ 6)		Score goed (≥ 8)	
	Bloed	Feces	Bloed	Feces
1999	97/107 = 90,7 %	75/103 = 72,8 %	55/107 = 51,4 %	50/103 = 48,5 %
2000	97/102 = 95,1 %	82/98 = 83,7 %	60/102 = 58,8 %	54/98 = 55,1 %
2001	90/101 = 89,1 %	67/95 = 70,5 %	54/101 = 53,5 %	19/95 = 20,0 %
2002	93/93 = 100 %	76/90 = 84,4 %	70/93 = 75,3 %	32/90 = 35,6 %
2003	77/90 = 85,6 %	61/82 = 74,4 %	45/90 = 50,0 %	25/82 = 30,5 %
2004	79/90 = 87,8 %	77/84 = 91,7 %	49/90 = 54,4 %	69/84 = 82,1 %
2005	82/90 = 91,1%	77/85 = 90,6%	69/90 = 76,7%	66/85 = 77,6%
2006	87/90 = 96,6%	77/79 = 97,4%	69/90 = 76,7%	63/79 = 79,7%

Als beoordeling is net als in voorgaande jaren gekozen voor het percentage behaalde punten van het totaal aantal in 2006 te behalen punten. Dit percentage is vervolgens uitgedrukt in de schaal van 1-10,

waarbij wij als onvoldoende aanmerkten de deelnemers met < 6 en goed die met ≥ 8 . Alleen de deelnemers die aan 3 of 4 rondes meededen zijn betrokken in de analyse.

In een oogopslag geeft deze tabel weer dat de prestaties van de deelnemers ten opzichte van vorige jaren een positieve ontwikkeling heeft doorgemaakt.

De belangrijkste constatering daarbij zijn:

- 1) het aantal onvoldoende scorende inzenders bedraagt nog slechts 3 van de 90 voor de bloedpreparaten en 2 van de 79 voor de fecesmonsters.
- 2) het aantal goed scorende inzenders is voor de bloedpreparaten met 76,7% exact gelijk aan 2005 en voor de fecesmonsters gestegen tot 79,7%; dit ondanks de toegenomen moeilijkheidsgraad, zoals gebleken uit de geringe aantallen maximale scores in ronde 2006-2 en 2006-3
- 3) de lichte daling in het aantal trouwe inzenders bij de feces rondzending heeft de prestaties niet nadelig beïnvloed. Men zou uit de gegevens kunnen opmaken dat voornamelijk de minder geroutineerde deelnemers zich hebben teruggetrokken van deelname aan de SKML

Samenvattend

Ook dit jaar kan geconcludeerd worden dat resultaten van de SKML rondzendingen Parasitologie weer enigszins zijn verbeterd en daarmee invulling geven aan de algemene doelstelling van deze stichting, namelijk het bewaken en zo mogelijk doen toenemen van de kwaliteit van de laboratorium diagnostiek.

Aanbeveling

Onze aanbeveling is om de analist van dienst het materiaal te laten bestuderen en, eventueel na een controle van de meerdere, de uitslag op te sturen. Dat geeft een meer realistisch beeld van de kwaliteit, dan dat iedereen het materiaal bekijkt en er vervolgens een consensus antwoord wordt afgegeven. Na versturen van de uitslag kunnen alle belangstellende analisten het materiaal bekijken en daarover discussiëren. De geplaatste foto's op de website kunnen dienen ter ondersteuning van deze bespreking.

De verdiepingvragen zijn vooral bedoeld als stof, om binnen de teams te bespreken. De onderwerpen zijn gekozen rondom het diagnostisch proces, analisten hoeven b.v. geen gedetailleerde kennis van geneesmiddelen te hebben. Wel kan de arts duidelijk maken wat de consequenties zijn van de gestelde laboratorium diagnose. Dat geeft een bredere kijk van analisten op de materie.

Tenslotte

De variatie in patiëntenmateriaal van de rondzendingen blijft een voortdurend punt van zorg. Des te meer wordt het gewaardeerd dat enkele enthousiaste deelnemers weer spontaan hun medewerking aanboden om materiaal van hun patiënten af te staan. Ook materialen met lage parasieten dichtheden of materiaal met minder algemeen voorkomende parasieten ontvangen wij graag. Indien het materiaal geschikt is om opgenomen te worden in de rondzending stellen wij hier een kleine attentie tegenover.

Namens de PAR-sectie
Pieter Beckers en Lisette van Lieshout
Nijmegen/Leiden, 16 april 2007